

Monumentnummer*: 514555

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 26 juni 2000
Kadaster deel/nr 82943/17

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Hoenderloo	Apeldoorn	Gelderland

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Beekbergen	G			1966

Omschrijving**

Inleiding

Vrijstaande KERK met aangebouwde CONSISTORIEKAMER van de Hervormde Gemeente Hoenderloo aan de Heldringsweg te Hoenderloo. De kerk is in 1857-1858 gebouwd in opdracht van dominee Otto Gerhard Heldring (1804-1876) naar ontwerp van W. de Waal uit Arnhem uitgevoerd door aannemer W. Lensink uit Arnhem. De eerste steen is op 29 augustus 1857 gelegd door de dochter van Heldring, Louise. De inwijding van de kerk vond plaats in 1858 tijdens het Pinksterfeest.

Heldring had in 1839 Hoenderloo bezocht en besloten de bewoners aldaar, die voor een deel nog in plaggenhutten woonden, een betere toekomst te bieden. Dit deed hij onder meer door de bouw van een school, het graven van een waterput, de bouw van de kerk met pastorie en de bouw van een Doorgangshuis. Grond werd aangekocht om via ontginning werkgelegenheid te verschaffen.

De kerk is in een heuvelachtige omgeving gebouwd als eenvoudige zaalkerk die zich kenmerkt door gepleisterde en witgeschilderde gevels. Hierdoor zijn parallellen te ontdekken met de later (1870) gebouwde vluchtheuvelkerk in de gemeente Valburg. Ook die kerk werd in opdracht van Heldring gebouwd.

Omschrijving

Het in baksteen gemetselde, geheel gepleisterde gebouw is opgetrokken op rechthoekige grondslag en telt één hoge bouwlaag onder een met gesmoorde Hollandse pan gedekt zadeldak, ter plekke van de voorgevel achter een trapgevel. Ter plaatse van de voorgevel bevat de kerk een ingebouwde toren eindigend in een ingesnoerde achzijdige naaldspits gedekt met koper. Alle gevels hebben een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

uitgemetselde plint en steunberen. De steunberen verjongen eenmaal en hebben ter plaatse van de verjonging en bovenop een afzaat. Behalve in de voorgevel hebben de steunberen in het voorvlak spitsbogig afgesloten spiegels.

De TOREN heeft aan alle vier de zijden een terugliggend veld met twee galmgaten waarboven vermoedelijk in oorsprong in alle zijden een wijzerplaat. Nu bevat alleen de voorzijde een wijzerplaat. De velden worden beëindigd met een rondboogfries. De spits bevat een kruis, staande in een soort bloemkelk.

De symmetrisch ingedeelde VOORGEVEL bevat in het midden de entree met houten stolpdeuren, waarboven een spitsbogig bovenlicht met roedeverdeling. Links en rechts een blindnis en op de hoeken een steunbeer met elk twee afzaten. Boven de entree en smalle lichtspleet en daarboven een rond gietijzeren venster met bloemvormige roedeverdeling. De treden van de trapgevel hebben een afdekking met natuurstenen platen.

De LINKER ZIJGEVEL is door steunberen in vier traveeën verdeeld. Elk travee bevat een gietijzeren spitsboogvenster met roedeverdeling met onder meer bladvormige venstervullingen met toten.

De ACHTERGEVEL heeft geheel links en rechts steunberen. De gevel bevat links en rechts een gietijzeren spitsboogvenster en in het midden een spitsboogblindnis. De geveltop heeft een rond gietijzeren venster met bloemvormige roedeverdeling. Tussen rechter venster en blindnis een ingehakte deur.

De RECHTER ZIJGEVEL is door steunberen in vier traveeën verdeeld. Elk travee bevat een gietijzeren spitsboogvenster. Het linker venster is aan de onderzijde ingekort ten behoeve van een aangebouwde consistoriekamer.

Het INTERIEUR is sober en bevat aan de ene zijde een koorbalkon en aan de andere zijde een houten preekstoel. Het in vakken ingedeelde plafond is van houten delen in visgraat- en elleboogverband. De panelen van de deuren hebben toten.

De aangebouwde CONSISTORIEKAMER is een eenlaags gebouw op vierkante grondslag. Elke gevel heeft op de hoeken steunberen, in de voorgevel zonder spiegels. De voorgevel heeft twee spitsboogvensters, de rechter zijgevel heeft een toegang met houten deur en de achtergevel twee spitsboogvensters.

Waardering

KERKGEBOUW uit 1857-1858, ontworpen door architect W. de Waal uit Arnhem uitgevoerd door aannemer W. Lensink, in opdracht van dominee O.G. Heldring.

- Van architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een eenvoudige, vrijgelegen zaalkerk in een landelijke omgeving. Het gebouw valt op door witgepleisterde gevels en de karakteristieke, aangebouwde consistoriekamer. Hoewel deze kerk kleiner is uitgevoerd is er een vergelijking te maken met de vluchtheuvelkerk in de gemeente Valburg, die door dezelfde opdrachtgever werd gebouwd.
- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de prominente, enigszins verhoogd gelegen situering aan de rand van de huidige dorpskern.
- Van cultuurhistorische waarde omwille van de herinnering aan de ontwikkeling van Hoenderloo als ontginningsdorp in de 19de eeuw en de charitatieve instelling van ds. Heldring die de nog steeds bestaande Heldring stichting oprichtte.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Kerk en kerkonderdeel

Functie

Kerk

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument